Oğuz TÜRKYILMAZ
MMO Enerji Çalışma Grubu Başkanı

AKP 2009 Yılı Programı'nda doğalgaz bağımlılığının artma riskini itiraf ederken, doğalgaza üst üste zam yapılması yurttaşların da faturalarını etkiledi

Doğalgazda nereye?

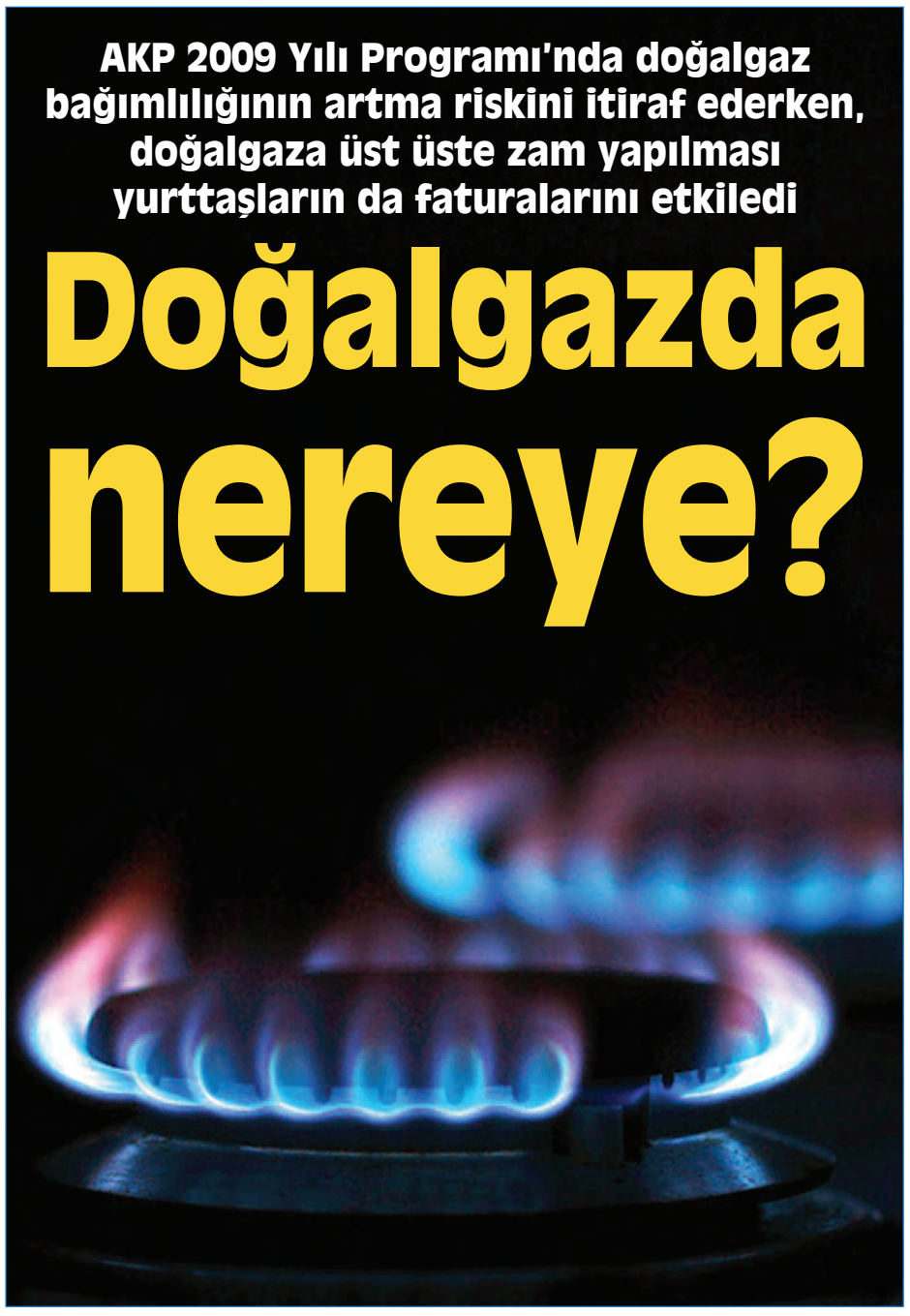

Hükümet, 2009 Yılı Programı'nda elektrik üretimindeki doğalgaz bağımlılığının artma riskini ve elektrik arz güvenliğinde yaşanan sıkıntıyı itiraf ederken, nükleer santralları çözüm olarak sundu. CHP'nin hazırladığı Doğalgaz Raporu'nda ise piyasa önermeleri doğrultusunda BOTAŞ'ın toptan satıştan tamamen çekilerek, iç piyasada rekabetin sağlanması önerildi. Makina Mühendisleri Odası (MMO) ise Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na (ETKB) Doğalgaz Strateji Belgesi'ne ilişkin olarak gönderdiği görüşünde, doğalgaz ve petrol sektörlerinde yeniden bütüncül bir yapı sağlanmasına yönelik olarak BOTAŞ'ın TPAO ile birleştirilerek Türkiye Petrol ve Doğal Gaz Kurumu oluşturulmasını gündeme getirdi.

Dışa bağımlılıkta artış riski

Resmi Gazete'de 30 Ekim 2008 tarihinde yayımlanan 2009 Yılı Programı'nda, TMMOB ve bağlı Odaların yıllardır dile getirdiği bazı saptamalara yer veriliyor:

"Doğalgaz fiyatlarındaki artış yüzünden termik santralların yüksek maliyetli hale gelmesi, kuraklık nedeniyle barajlarda gerekli su seviyesinin yakalanamamasına rağmen barajların kapasitelerinin üzerinde çalıştırılmasına sebep olmuştur. Ancak bu durum sürdürülebilir olmayıp; yeni hidrolik santrallar faaliyete geçmediği takdirde TEDAŞ'ın artan talebinin karşılanması doğalgaza dayalı termik santrallarla olabilecektir. Bu durum enerji kaynaklarında dışa bağımlılığın artması riskini ortaya çıkarmaktadır."

Programda kurulu güç ve arz güvenliği konusundaki sıkıntı da şöyle ifade ediliyor:

"2007 yılı sonu itibarıyla 40 bin 836 megavat (MW) olan elektrik santralları toplam kurulu gücü, 2008 yılında yüzde 3.3 oranında artarak 42 bin191 MW'a ulaşmıştır. Bu güç, talebin oldukça üzerinde olmakla birlikte gerek santralların tam kapasitede çalışmasında yaşanan sıkıntılar gerekse olumsuz hidrolojik koşullar nedeniyle talebin karşılanmasında yer yer güçlükler yaşanmış ve ciddi ölçekli yeni yatırımların eksikliği sonucu güvenli yedek marjı daralmıştır. Hızla artan talep ve kısıtlı arz elektrik arz güvenliği riskini artırmıştır.

2007 yılında 191.6 milyar kilovat saat (kWh) olarak gerçekleşen elektrik üretiminin, 2008 yılında yüzde 6 oranında artışla 203 milyar kWh'e yükseleceği tahmin edilmektedir. Elektrik üretimindeki yakıt paylarının sırasıyla doğalgaz için yüzde 47.3, linyit için yüzde 20.7 ve hidrolik için yüzde 18.2 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

1990 yılından itibaren toplam elektrik üretimi içindeki payı hızla artan doğalgazın 1990 yılında yüzde 17.7 olan payının 2008 yılında yüzde 47.3'e ulaşması beklenmektedir. Yaklaşık tamamı ithal bir kaynak olan doğalgaza bu ölçüde bir bağımlılık ve bunun ağırlıkla tek ülkeye olması önemli bir arz güvenliği riski oluşturmaktadır. Diğer taraftan, doğalgaza bu derece bir bağımlılık 2008 yılı içinde yoğun bir şekilde yaşanan elektrik fiyat artışlarının da temel nedenini oluşturmaktadır."

Türkiye'nin yerli ve yenilenebilir enerji kaynakları; linyit, hidrolik, rüzgar, güneş, jeotermal vb. değerlendirmeyi beklerken, hükümetin 2009 Yılı Programı'nda çözüm olarak nükleer santrallar gösterilmektedir. Oysa ülkemizin nükleer santrallara teknik ve hukuki altyapı olarak hazırlıksız olduğu programda da kabul edilmektedir.

Ne var ki, bu doğru saptamalardan yanlış bir sonuca varılmaktadır. Türkiye'nin yerli ve yenilenebilir enerji kaynakları; linyit, hidrolik, rüzgar, güneş, jeotermal vb. değerlendirmeyi beklerken, programda çözüm olarak nükleer santrallar gösterilmektedir. Oysa ülkemizin nükleer santrallara teknik ve hukuki altyapı olarak hazırlıksız olduğu programda da kabul edilmektedir. Programın **"Politika Öncelikleri ve Tedbirler"** bölümünde şu cümleye yer verilmiştir:

"Nükleer faaliyetlerin düzenlenmesi ve denetlenmesi işlemlerinin bağımsız bir kurum tarafından yürütülmesini ve TAEK'in görev ve yetkilerinin yeniden düzenlenmesini amaçlayan kanun tasarısı TBMM'ye sevk edilecektir."

Basında yer alan bazı haberlere göre hükümetin, mevcut yasayı yenileyerek santral ihalelerine yeniden çıkması gündemde. Programdaki saptama ve yeni yasal düzenleme ihtiyacı, yangından mal kaçırırcasına, gerekli hazırlıklar yapılmadan çıkılan nükleer santral ihalesinin sonuçsuz kaldığının itirafı anlamına gelmektedir.

Yerli ve yenilenebilir önceliği

Enerji sektöründe planlamada ve yatırımlarda öncelliğin yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarına verilmesi gerekmektedir. **"Politika Öncelikleri ve Tedbirler"** kapsamında belirtildiği şekilde; **"enerji arz güvenliğini artırmak amacıyla yerli kaynakların değerlendirilmesi, kaynak çeşitliliği ve enerji verimliliği konusuna öncelik tanınması ve gerekli düzenlemeler yapılması"** zorunludur.

Hükümet'in 2009 Programı'nda yer verdiği hidrolik dahil yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik taahhütlerinin yakından takip edilmesi gerekmektedir. Programda bu taahhüt şöyle ortaya konulmuştur:

"Pik enerji talebinin karşılanması ve rüzgar enerjisi potansiyelinin daha verimli kullanılmasını temin için Pompaj Depolamalı HES'lere (PHES) yönelik potansiyel belirleme ve proje çalışmaları yapılacaktır. EPDK'ya yapılan rüzgar enerjisi başvurularının teknik değerlendirmesi yapılacak ve kapsamlı çalışmalar yatırımcıların hizmetine sunulacaktır. Güneş Enerjisi Potansiyel Atlası iyileştirilecek ve Biyokütle Atlası hazırlanacaktır."

Programda yerli linyit kaynaklarının değerlendirilmesiyle ilgili olarak yalnızca **"Afşin-Elbistan C-D termik santrallarının yapımına ilişkin olarak yeni bir yarışma süreci başlatılacak ve bu amaç doğrultusunda yasal ve idari düzenlemeler tamamlanacaktır"** denilmektedir. Oysa yaklaşımın yalnızca C ve D santrallarının ihale yöntemini değil, bölgede değerlendirilebilecek ve 1200 MW'lık 5 santralın daha kurulmasını sağlayacak bir havza planlaması anlayışı geliştirmek olması gerekirdi. Bunun yanı sıra Afşin-Elbistan Havzası'nın dışında diğer linyit kaynaklarının nasıl değerlendirileceği konusu da programda yer almamıştır.

BOTAŞ tahsilat açmazında

BOTAŞ'ın tahsil edemediği alacaklar nedeniyle mali durumunun bozulduğu, resmi raporlarda ifade edilen bir gerçeklikken, hükümet yetkililerinin bu durumu inkar eden, saklamaya çalışan tavırları dikkat çekiyor.

2009 Programı'nda **"2008 yılında enerji kuruluşlarının hammadde tedarikçileri olan TKİ ve BOTAŞ'ın alacaklarını tahsil edememelerinin kredi borçlarında belirgin bir artışa yol açtığı, tahsilat probleminin kronikleştiği"** belirtilmektedir.

Hazine Müsteşarlığı tarafından yayınlanan 2007 Kamu İşletmeleri Raporu'nda BOTAŞ'ın mali durumuyla ilgili daha çarpıcı saptamalar yer almaktadır. Raporda, 31 Aralık 2007 itibariyle BOTAŞ'ın tahsil edemediği alacak toplamının 11 milyar 922 milyon YTL'ye ulaştığı belirtilmektedir. En büyük borçlular Elektrik Üretim A.Ş-EÜAŞ (yüzde 85), Hamitabat Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş-HEAŞ (yüzde 7.1) ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Elektrik Gaz Otobüs İşletmesi-EGO'dur (yüzde 5.7). 2007'de tahsil edemediği alacak toplamı, aynı yıl 14 milyar 469 milyon YTL olan brüt satış gelirinin yüzde 82.4'üne varmaktadır. Aynı raporda, BOTAŞ'ın kullandığı yüksek ticari krediler nedeniyle kaynaklar içinde kısa vadeli yabancı kaynakların payının yüzde 60'a yükseldiği vurgulanmaktadır.

5 yılda 3 milyar YTL faiz yükü

Eski bakanlardan **Hikmet Uluğbay**'ın **"www.ulugbay.com/blog_hikmet"** adlı web sitesinde yer alan ve doğalgaz fiyatlarındaki artışı ve BOTAŞ'ın mali yapısındaki bozulmayı inceleyen araştırmasında çok ilginç ve önemli saptamalar yer almaktadır. Araştırmaya göre BOTAŞ'ın 2003-2007 döneminde ödediği faizlerin toplamı 2.4-3.2 milyar YTL mertebesine ulaşmış; BOTAŞ 2 milyar YTL borç ve 2.6 milyar YTL vergi yükümlülükleri ile karşı karşıya kalmıştır.

TBMM KİT Komisyonu'ndaki BOTAŞ hesaplarının görüşmelerine ilişkin basına yansıyan haberlerde; BOTAŞ'ın tahsil edemediği alacaklar toplamının 15.6 milyar YTL'ye ulaştığı, bu yıl içinde ticari bankalara 1 milyar YTL'yi aşan kredi faizi ödendiği, bu rakamın yıl sonuna kadar 1.5 milyar YTL'ye ulaşmasının beklendiği bildirilmektedir.

EGO Genel Müdürlüğü'nün tüketicilerden tahsil etmesine karşın kent halkının çıkarlarına uygun olmayan yatırımlarda kullandığı ve BOTAŞ'a ödemediği borçlarının faizleri kişiye özel bir yasa ile silinirken, BOTAŞ yaşadığı tahsilat sıkıntıları nedeniyle vergi borçlarını vadesinde ödeyemediği için faiz uygulamalarına maruz kalmakta, alacaklarına Maliye Bakanlığı tarafından haciz uygulanmakta ve bu nedenle bankalardan kullanmak zorunda bırakıldığı krediler için faiz ödemektedir. BOTAŞ'a düşman muamelesi yapan Maliye Bakanlığı'nın BOTAŞ alacaklarını neden EGO ve EÜAŞ gelirlerinden doğrudan BOTAŞ'a aktarmadığı da merak konusudur. Alacaklarını tahsil edemediği, etmesi fiilen önlendiği sürece yapılan zamlar da sorunu çözmeyecek, tersine daha da ağırlaştıracaktır.

CHP'den doğalgaza piyasacı bakış

CHP Bilim Yönetim Kültür Platformu'nun Enerji Serisi raporları başlığı altında yayımlanan Ekim 2008 tarihli Doğalgaz Raporu, zam tartışmaları nedeniyle kamuoyunda fazlaca yankı bulmadı. Rapor öz itibariyle doğalgaz sektöründe radikal bir değişiklik öngörmemektedir. Esas olarak 2001'de IMF ve Dünya Bankası buyrukları doğrultusunda çıkarılan ve doğalgaz sektörünün bütünüyle piyasa faaliyetlerine dönüştürülmesini öngören 4646 sayılı Yasa'nın amaçları doğrultusunda yeterince uygulanmadığı eleştirisini yapmaktadır. Bu yaklaşım Rapor'un Önsözü'nde şu şekilde ifade edilmektedir.

"Rekabete dayalı piyasa yapısı içinde doğalgaz hizmeti özel teşebbüsler eliyle sunulmakta, böylece tüketicilere daha kaliteli ve ucuz doğalgaz kullanma olanağı sağlanmakta, girişimciler ekonomik faaliyetleri sonucunda makul kârlar elde etmekte, kamu işletmeciliğinden kaynaklanan verimsizlikler giderilmekte, yatırım yükümlülüğü kamu otoritesinin omuzlarından kalkmaktadır. Bir diğer ifadeyle anılan piyasa yapısı, toplumun tüm kesimlerinin refahının artmasına olanak sağlamaktadır. Ancak Türkiye'deki uygulamada anılan hedeflere ulaşılamadığı, hedeflerin çok uzağında kalındığı görülmektedir.

Türkiye'de doğalgaz piyasasının serbestleştirilmesi ile yedi yıllık deneyim sonunda yukarıda sayılan faydaların elde edilip edilmediği tartışılmalıdır. Nitekim gelinen noktada piyasa mercek altına alındığında, toptan satış piyasasında rekabetin gelişmediği, depolama kapasitesini arttırmaya yönelik yatırımların hayata geçmediği gözlenmekte, yatırımların ise iktisadi regülasyona tâbi olması nedeniyle, rekabet üzerinde etkisi bulunmayan doğalgaz dağıtım hizmetleriyle sınırlı kaldığı gözlenmektedir.

Bu tablonun sonucu olarak, tüketicilere daha ucuz ve kaliteli hizmet sunulması ve kamu otoritesinin üzerindeki yatırım yükümlülüğünden kurtulması olanağı tanımadığı görülmemektedir."

Hazine Müsteşarlığı tarafından yayınlanan 2007 Kamu İşletmeleri Raporu'nda BOTAŞ'ın mali durumuyla ilgili daha çarpıcı saptamalar yer almaktadır. Raporda, 31 Aralık 2007 itibariyle BOTAŞ'ın tahsil edemediği alacak toplamının 11 milyar 922 milyon YTL'ye ulaştığı belirtilmektedir. En büyük borçlular EÜAŞ (yüzde 85), HEAŞ (yüzde 7.1) ve Ankara Büyükşehir Belediyesi EGO'dur (yüzde 5.7).

CHP BOTAŞ'ın toptan satıştan çekilmesini istedi

Görüldüğü gibi raporda Türkiye doğalgaz piyasasının serbestleşmemesi eleştirilmekte ve mevcut işleyiş soldan değil, piyasadan bir dille eleştirilmektedir. Raporda önerilen diğer alternatif ise ilginçtir:

"İkinci alternatif politika seçeneği; BOTAŞ'a ithalat, ihracat ve iletim tekelinin verilmesi, buna karşın toptan satış piyasasından tamamen çekilmesidir. Bu sayede, iç pazarda rekabetin önü büyük ölçüde açılacaktır. Diğer yandan bu seçenek ile arz güvenliğinin teminat altına alınması ve Türkiye'nin önemli bir enerji aktörü olarak ulusal çıkarlarının korunması sağlanmış olacaktır."

Sonuç bölümünde önerilerini, **"piyasanın yapısı, rekabetin tesisi ve arz güvenliği"**ne yönelik politika önerileri olmak üzere 3 başlık altında toplayan raporda yer alan piyasa yapısı ile ilgili temel önerme; BOTAŞ'ın toptan satış piyasasından tamamen çekilmesi ve bu alanı özel sektöre bırakmasıdır. Bu uygulamadan beklenti şu sözlerle ifade edilmektedir:

"Rekabeti sınırlayan kamu tekellerinin iç piyasadan tamamen çekilmesi, böylece iç piyasada rekabet koşullarının sağlanması."

Arz güvenliğine yönelik politika önerilerinde ise esas olarak AB Gaz Direktifi'ne atıfta bulunulmakta ve **"Arz güvenliği konusu, AB Gaz Direktifi'nde olduğu gibi, Kanun'da detaylı bir biçimde düzenlenmeli, ilgili kurumların (Bakanlık, EPDK ve diğerleri) yetki ve sorumluluklarının sınırı net bir biçimde çizilmelidir"** denilmektedir.

Raporda yer alan doğalgaz santralleri ile ilgili öneri ise hayli ilginçtir:

"Elektrik üretiminde doğalgazın oranı, yerli kaynaklarla ikame etme yoluna gidilerek azaltılmalıdır. Ancak Türkiye'nin özellikle önümüzdeki 5 yıllık süreçte ciddi elektrik arz açığı sorunu ile karşı karşıya bulunduğu gözden kaçırılmamalıdır. Söz konusu açığın kapatılması için en çabuk uygulamaya geçirilebilecek projeler doğalgaz çevrim santralları olacaktır. Bu halde önerilen politikanın hayata geçirilebilmesi için, ilgili kurumlar arası eşgüdüm sağlanmalı ve kararlı bir yönetim anlayışı ortaya konmalıdır."

MMO'dan bakanlığa yazı

Doğalgaz Yasası'nda yapılacak değişikliklere esas olmak üzere hazırlanması öngörülen Doğalgaz Strateji Belgesi ile ilgili olarak MMO, görüş ve önerilerini ETKB'ye bildirdi. Türkiye'nin doğalgaz temininde hassas bir noktaya gittiği, enerji sektöründe de kırılgan bir bağımlılığa sürüklenildiği belirtilen yazıda, doğalgaz tüketimi ile ilgili şu bilgilere yer verildi:

"2007 yılı Birincil Enerji Arzı içinde doğalgazın payı yüzde 31.55 ile birinci sırada gelmektedir. Yine 2007 verileriyle elektrik üretiminin yarısı doğalgazdan sağlanmaktadır, doğalgaz tüketimi içinde yüzde 55 ile en büyük paya elektrik üretim sektörü sahiptir. Ülkemizdeki ve dünyadaki doğalgazın sektörel tüketim oranlarını karşılaştırdığımızda; Avrupa ve Amerika'daki birçok ülkeye oranla ülkemizin elektrik üretiminde doğalgazın payının çok yüksek olduğu görülmektedir. Gerek TEİAŞ analizleri, gerekse mevcut 14 bin 576 MW'ye ek olarak EPDK'dan lisans alma aşamasında olan 8 bin 989 MW kapasitedeki doğalgaz yakıtlı elektrik üretim santral yatırımları, bu hatalı eğilimin sürmekte olduğunu ortaya koymaktadır."

Doğalgaz bağımlılığı kademeli olarak indirilmeli

Elektrik üretiminde doğalgazın payının yüzde 50'lerden kademeli olarak önce yüzde 40'lara,sonra yüzde 30'lara ve nihai hedef olarak yüzde 25'lere düşürülmesine yönelik planlama yapılmasını isteyen MMO, **"Doğalgazın tüm tüketicilere yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir bir şekilde sunulması temel bir enerji politikası olmalıdır"** saptamasını da yaptı.

ETKB'nin uzman ve liyakatli kadroların istihdam edilerek güçlendirilmesi ve bu güçlü yapıyla ülke çıkarlarına uygun politikalar uygulaması gerektiği anlatılan yazıda, **"ETKB, enerjide arz güvenliği açısından gerekli önlemleri almalı ve yaptırımlarda bulunmalıdır"** denildi. Doğalgaz Strateji Belgesi oluşturulması olumlu bir gelişme olarak nitelendirilirken, şu öneriye yer verildi:

"Benzer bir biçimde, diğer

enerji girdileri olan petrol, kömür, hidrolik, jeotermal, rüzgar, güneş, biyoyakıt vb. için de Strateji Belgeleri hazırlanmalıdır. Daha sonra bütün bu alt sektör strateji belgelerini dikkate alan Türkiye Enerji Strateji Belgesi oluşturulmalıdır. Bu strateji belgelerinin hazırlık çalışmalarına üniversiteler, bilimsel araştırma kurumları, meslek odaları ve uzmanlık derneklerinin katılım ve katkıları sağlanmalıdır. Ayrıca ETKB bünyesinde bir 'Ulusal Enerji Strateji Merkezi' kurulmalıdır."

Kamuda petrol ve doğalgaz birleştirilmeli

Petrol ve doğalgazın yapısı gereği birbiriyle ayrılmazlığına dikkat çekilerek, dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi petrol ve doğalgaz arama, üretim, iletim, dağıtım ve satış faaliyetlerinin dikey bütünleşmiş bir yapıda sürdürülmesini isteyen MMO, bunun için TPAO'nun BOTAŞ'ı da bünyesine alarak Türkiye Petrol ve Doğalgaz Kurumu oluşturulmasını önerdi. Bu kurumun gündelik siyasi çekişmelerden etkilenmeyecek kamu bünyesinde özerk bir şirket olarak yapılanması gerektiği vurgulanan yazıda, doğalgazın kullanıma sunumuna ilişkin olarak da şu saptama ve önerilere yer verildi:

-Sistemin parçalar haline bölünmesi, her bir parçanın, ithalat, iletim, toptan satış, dağıtım, depolama vb. faaliyetler üzerinden özelleştirilmesi ve çok sayıda özel şirket eliyle gerçekleştirilmesi de, eşgüdümü zorlaştıracak ve planlamayı güçleştirecektir.

- Arz güvenliği açısından iletimin kamu tekelinde olmasının yanı sıra, ithalat ve depolamada da kamunun ciddi bir ağırlığı olması gerekir.

-BOTAŞ'ın mevcut doğalgaz sözleşmelerinin özel kuruluşlara devri yönündeki ısrarlı dayatmalara son verilmelidir.

-Doğalgaz alım sözleşmelerinin hazırlık süreçlerinin zaman aldığı ve sona erecek sözleşmeler nedeniyle, 2011 sonrası arz açığı oluşması ihtimali göze alınarak, uygulanan doğalgaz ithalat yasağı son bulmalı, BOTAŞ ile talepte bulunan diğer kuruluşlara yeni doğalgaz alım sözleşmesi yapma ve ithalat hakkı verilmelidir.

-Mevcut doğalgaz alım sözleşmeleri 'takrir-i müzakere' konusu yapılmalı, anlaşmalarda fiyat iyileştirmeleri hedeflenmeli, alınmayan gazın bedelinin ödenmesine cevaz veren, gazın üçüncü ülkelere satılmasını önleyen hükümler iptal edilmelidir. Gaz ihracatçısı kuruluşlarla yapılacak ayrı ticari anlaşmalarla satın alınan gaz bedellerinin mal ve hizmet ihracıyla ödenmesi sağlanmalıdır.

-Doğalgazda Rusya'ya ve İran'a bağımlılığın azaltılmasına yönelik çalışmalar yürütülmelidir. Azerbaycan'dan yapılacak gaz ithalatının artırılma imkanları araştırılmalıdır. Türkmenistan'dan ülkemize doğru boru hattı tesisi çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Mısır-Türkiye Doğal Gaz Boru hattı inşaatı hızla sonuçlandırılmalı ve bu hat devreye alınmalıdır. Doğalgaz ithal edilecek ülkelere Irak'ın eklenmesine çalışılmalıdır. İran'la yapılması öngörülen üretim anlaşması, ülke çıkarları gözetilerek geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. TPAO eliyle Türkmenistan, Kazakistan, Özbekistan v.b. ülkelerle ortak üretim anlaşmaları yapılmalıdır.

-Yerli doğalgaz üretiminin artırılmasına çalışılmalıdır. Metan gazı, Maden Kanunu kapsamından, Petrol Kanunu kapsamına alınmalı, Zonguldak Taşkömürü sahalarında olduğu belirtilen metan gazı kaynaklarının araştırılması sonuçlandırılmalı ve bir an önce üretime geçirilmelidir.

-Arz güvenliği açısından artan doğalgaz tüketimine paralel olarak depolama kapasitesinin arttırılması zorunludur.

-Başkent Gaz özelleştirilmesi durdurulmalı, bu kuruluş borçlarına karşılık kurulması öngörülen Türkiye Petrol ve Gaz Kurumu bünyesine alınmalıdır. Ayrıca belediye şirketleri olan İGDAŞ ve İZGAZ'ın özelleştirme işlemleri durdurulmalı ve bu şirketler de Türkiye Petrol ve Gaz Kurumuna devredilmelidir.

- Temel bir ihtiyaç olan doğalgaz fiyatları üzerindeki yüzde 18 KDV yüzde 1'e düşürülmeli, ÖTV'den de KDV alınması uygulaması son bulmalı ve ÖTV kaldırılmalıdır. ■

Çok katlı apartmanlarda bile merkezi ısıtma sisteminin iptal edilerek ferdi ısınmaya (kombi kullanımı) geçilmesi sonucu konutların ödeyeceği doğalgaz faturası, 1500 metreküp (m3) yıllık tüketim için; Ankara, İstanbul, İzmit gibi kentlerde 1600 YTL'ye ulaşacak.

Fiyatlar 1 yılda yüzde 82.15 arttı

Hükümet'in IMF'ye ve AB'ye verdiği taahhütler doğrultusunda uygulamaya sokulan ve otomatik bir zam makinası olan **"Maliyet Bazlı Fiyatlandırma"** uygulaması kapsamında, 1 Kasım 2008'de doğalgaza yüzde 23.85 oranında zam yapıldı. Bu son zamla, evlerinde doğalgaz kullananların ödedikleri fiyat, Aralık 2007'ye göre yüzde 82.15 oranında arttı.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı verilerine göre, 107 milyon 625 bin ton petrol eşdeğeri (TEP) olan 2007 yılı Türkiye birincil enerji arzında, 33 milyon 953 bin TEP tüketimle doğalgaz yüzde 31.55'lik payla birinci sırada yer almaktadır. Doğalgaz yüzde 49.6'lık payla elektrik üretiminde de birinci sırada gelmektedir. Enerji ve elektrik üretiminde başat rolü olan doğalgazdaki fiyat artışlarının ekonominin tüm sektörlerini etkilemesi kaçınılmaz.

Ailelerin konutlarında ısınma, sıcak su elde etme ve mutfaklarda kullandıkları doğalgazın faturası artmakta. Son yıllarda körüklenen, çok katlı apartmanlarda bile merkezi ısıtma sisteminin iptal edilerek ferdi ısınmaya (kombi kullanımı) geçilmesi sonucu konutların ödeyeceği doğalgaz faturası, 1500 metreküp (m3) yıllık tüketim için; Ankara, İstanbul, İzmit gibi kentlerde 1600 YTL'ye ulaşacak. Elektrik üretiminin yarısını sağlayan doğalgazdaki Ekim ve Kasım aylarındaki fiyat artışları, elektrik fiyatlarında Ocak başında yeni bir zammı getirecek. Fiyatlardaki artış, sanayinin enerji maliyetlerini yükselteceği için sanayi ürünlerinin fiyatlarını da yükseltecek.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ile diğer hükümet yetkilileri büyük bir gayretkeşlikle zammı savunmaya geçtiler. Hesap ortadayken ve dört işlem bilen herkes bu hesabı yapabilecekken **"eleştiriye karşı tahammülsüzlük"** had safhaya ulaştı; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı **"Makina ve Elektrik Mühendisleri Odalarını, hesap bilmemekle suçlayacak kadar"** pusulayı şaşırdı. Oysa Hilmi Güler'in bakan olduğu 2003 başından bu yana konutlarda birim hizmet ve amortisman bedeli hariç doğalgaz fiyatı 0.299219 YTL'den, 0.986282 YTL'ye çıkmıştı. Kuşkusuz yüzde 229.61'lik bu artış da kayda değer bir artıştı ve hesap bilenlerin gözünden kaçmamıştı. ■

SON 1 YILIN BOTAŞ DOĞALGAZ FİYATLARI
(2007 Aralık Ayına Göre Maliyet Artışları Karşılaştırması)

	2007 Aralık	2008 Ocak	2008 Temmuz	2008 Ağustos	2008 Ekim	2008 Kasım
ÖTV Dahil KDV Hariç (YTL/m3)	0.458862	0.498090	0.540848	0.644418	0.674867	0.835814
ÖTV-KDV Dahil (YTL/m3)	0.541457	0.587746	0.638201	0.760413	0.796343	0.986261
Toplam Artış %		8.55	17.87	40.44	47.07	82.15